

GIÁO DỤC THỂ HỆ TRẺ CẦN THƠ QUA NHÂN VẬT LỊCH SỬ CHÂU VĂN LIÊM (1902 – 1930)

ĐẶNG HOÀNG SANG (*)

1. Đặt vấn đề

Đúng như Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định, một trong những nguyên nhân khiến Đảng Cộng sản Việt Nam vĩ đại, có sức sống mãnh liệt và được nhân dân tin tưởng, một lòng một dạ theo Đảng, vì Đảng ta là đạo đức, là văn minh. Đảng ta có những chiến sĩ cộng sản trung kiên, có đạo đức cách mạng khi gặp khó khăn, gian khổ không sờn lòng, lùi bước; những chiến sĩ cộng sản ấy đã vì lợi ích chung của Đảng, của dân tộc mà không ngần ngại hy sinh. Châu Văn Liêm, người cộng sản kiên cường, mẫu mực, người con ưu tú của Đảng bộ và quê hương Cần Thơ đã cống hiến cả cuộc đời cho sự nghiệp giải phóng dân tộc, giải phóng giai cấp, giải phóng con người. Ông đã vì Đảng, vì dân mà oanh liệt hy sinh và chính sự hy sinh anh dũng đó đã góp phần “*chuẩn bị cho đất nước ta nở hoa độc lập, kết quả tự do*”¹.

Châu Văn Liêm (1902-1930). Ảnh: Tư liệu

(*) Thạc sĩ, Trường THCS & THPT Trường Xuân, Huyện Thới Lai, TP. Cần Thơ. ĐT : 0973.629.209 – 0939.515.645. Email: dhsang1990@gmail.com

¹ Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 12, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, tr.401.

Châu Văn Liêm chính là nhân vật lịch sử tiêu biểu với tấm gương sáng ngời góp phần quan trọng để giáo dục thế hệ trẻ ngày nay lòng kính trọng và biết ơn vô hạn đối với người anh hùng đã hy sinh anh dũng vì lý tưởng độc lập, tự do của đất nước Việt Nam. Trên cơ sở đó, giáo dục thế hệ trẻ giác ngộ sâu sắc lý tưởng chiến đấu của Đảng, luôn kiên định vững vàng trước mọi biến động và thử thách khó khăn, cống hiến hết sức mình cho mục tiêu xây dựng và phát triển quê hương, đất nước ngày càng giàu và đẹp.

2. Nội dung giáo dục tư tưởng cho thế hệ trẻ Cần Thơ qua nhân vật lịch sử Châu Văn Liêm

2.1. Châu Văn Liêm là sự tiếp nối truyền thống yêu nước, đoàn kết chống ngoại xâm của quê hương, đất nước

Với vị trí thuận lợi, Việt Nam từ lâu đã trở thành miếng mồi thềm khát của các thế lực bành trướng phương Bắc từ thời cổ, trung đại và bọn đế quốc thực dân xâm lược phương Tây thời cận, hiện đại. Chính vì vậy, từ hàng nghìn năm qua dân tộc Việt Nam phải liên tục tiến hành nhiều cuộc chiến tranh giải phóng và bảo vệ Tổ quốc. Dựng nước đi đôi với giữ nước đã trở thành một đặc điểm lớn chi phối toàn bộ tiến trình lịch sử Việt Nam.

Qua nhiều lần đánh thắng kẻ thù tàn bạo phương Bắc của các triều đại Lý, Trần, Tây Sơn,... vang danh các tên tuổi anh hùng như Lý Thường Kiệt, Trần Hưng Đạo, Lê Lợi, Quang Trung,... thì đến giữa thế kỷ XIX, triều Nguyễn phải chống lại một kẻ thù xa lạ từ phương Tây đến với một phương thức sản xuất hoàn toàn khác hẳn với kẻ thù truyền thống phương Bắc. Và lần này, dân tộc ta đã thất bại trước sự xâm lược của thực dân Pháp kéo dài sự nô dịch suốt gần 100 năm.

Châu Văn Liêm sinh ra trong một giai đoạn đất nước lâm than bởi sự đô hộ của thực dân Pháp, chứng kiến sự thống trị tàn bạo của kẻ thù, chàng thanh niên trẻ đã hun đúc ý chí đấu tranh giải phóng quê hương thoát cảnh nô lệ. Thêm vào đó, vùng đất Cần Thơ vốn giàu truyền thống đấu tranh yêu nước, cộng hưởng với sự dưỡng dục tư chất của một gia đình “bậc trung” nho học, Châu Văn Liêm sớm hấp thụ tình yêu quê hương đất nước, sớm nhận thấy sự bất công của xã hội thuộc địa nửa phong kiến. Đây là nền tảng cơ sở vững chắc hun đúc nên tinh thần yêu nước của người thanh niên Châu Văn Liêm sau này.

Có thể nói, hình ảnh Châu Văn Liêm – người con của quê hương Cần Thơ đã tham gia nhiệt tình, có trách nhiệm cao vào sự nghiệp gian khó, nguy hiểm của

Đảng và dẫn đến hy sinh bản thân đều bắt nguồn từ truyền thống yêu nước, đoàn kết chống ngoại xâm của quê hương, đất nước được nuôi dưỡng, kế thừa và phát huy từ thế hệ này qua thế khác.

2.2. Người học trò hiếu học

Sinh ra trong một gia đình Nho học, tư chất lại thông minh nên từ thuở nhỏ Châu Văn Liêm rất hiếu học. Khi còn thơ ấu, Châu Văn Liêm được ông nội và cha dạy chữ Nho. Sau được một thầy đồ ở Quảng Ngãi vào vừa dạy cho chữ Nho lẫn nghề thuốc Bắc. Học xong sơ học yếu lược ở quê nhà, Châu Văn Liêm được cha mẹ cho ra trường tỉnh học – trường nội trú Cần Thơ, cùng thời với Lê Văn Sô, Trần Ngọc Quế – một trong những lớp học sinh đầu tiên của trường nội trú này (về sau được đổi tên là Collège de CanTho, Trường Trung học Phan Thanh Giản và nay là Trường Trung học Phổ thông Châu Văn Liêm Cần Thơ).

Chánh điện đền thờ Châu Văn Liêm tại xã Thới Thạnh, huyện Thới Lai, TP Cần Thơ. Ảnh: Hoàng Đăng

Những năm tháng trọ học ở Cần Thơ, lúc rảnh rỗi, Châu Văn Liêm thường cùng các bạn học đến Nam Nhã Đường - nay là Di tích lịch sử Nam Nhã Đường, thuộc quận Bình Thủy để nghe vị chủ trì nói chuyện về cuộc đời và sự nghiệp của các nhà thơ yêu nước như Bùi Hữu Nghĩa, Phan Bội Châu; nghe kể về những mẩu chuyện và thơ ca truyền khẩu có nội dung chống Pháp. Từ những hiểu biết đầu tiên

có nội dung yêu nước ấy, Châu Văn Liêm ước mơ lớn lên được trở thành người có ích cho nhân dân, cho đất nước, nối tiếp truyền thống anh hùng bất khuất của dân tộc Việt Nam.

Sau khi đậu bằng thành chung (Diplôme), ngày 3-7-1922, Châu Văn Liêm vào học Trường Sư phạm Đông Dương ở Sài Gòn. Ở đây, Châu Văn Liêm có cơ hội tiếp cận với sách báo tiến bộ và thơ văn yêu nước lưu hành bí mật hoặc công khai, như báo “Người cùng khổ” của Nguyễn Ái Quốc, tập thơ “Hải Ngoại Huyết Thư” của Phan Bội Châu... Châu Văn Liêm say mê đọc những bài viết cổ vũ tinh thần yêu nước, yêu dân tộc in trên sách báo tiến bộ lúc bấy giờ. Châu Văn Liêm thường hay bày tỏ quan điểm của mình với những thanh niên yêu nước như Nguyễn An Ninh, Phạm Quang Quới về một xã hội tốt đẹp, muốn được góp phần làm phong phú nền văn hóa dân tộc Việt Nam vốn có một truyền thống lâu đời, quý báu. Sau này, khi đã đi dạy học, hàng tuần Châu Văn Liêm vẫn tranh thủ học thêm chữ Nho với ông thầy người miền Trung rất giỏi, vào ngày chủ nhật.

Bao giờ và ở đâu, Châu Văn Liêm cũng miệt mài chăm lo công việc, tự trau dồi hiểu biết, theo dõi tình hình trong và ngoài nước thông qua việc đọc sách báo tiến bộ lưu hành công khai hay bí mật. Ông thích nhất là các bài viết của đồng chí Nguyễn Ái Quốc trên các báo “*Người cùng khổ*”, “*Thanh niên*”, đặc biệt là quyển “*Bản án chế độ thực dân Pháp*”. Các bài viết này đã mở ra cho cậu học trò tầm nhìn rộng lớn về con đường cách mạng cứu nước, cứu dân. Từ những bài báo và tài liệu đó, Châu Văn Liêm đã xác định con đường đi theo chủ nghĩa Mác - Lênin, theo Cách mạng Tháng Mười Nga, theo con đường của đồng chí Nguyễn Ái Quốc và tin rằng Việt Nam sẽ thắng lợi².

2.3. Nhân cách một nhà giáo yêu nước

Sau khi dạy học ở Trường tiểu học Long Xuyên được một năm, đầu năm học 1926 – 1927, thầy giáo Châu Văn Liêm chuyển về trường Long Điền, quận Chợ Thủ (nay thuộc tỉnh An Giang). Tại đây, Châu Văn Liêm đã dùng những kiến thức hiểu biết về đường lối cách mạng lồng vào các bài giảng văn hóa. Thầy còn quan hệ rất gần gũi với học sinh và quần chúng nhân dân để tuyên truyền tội ác của thực dân Pháp và bọn tay sai, giáo dục tinh thần yêu nước, truyền thống anh hùng, bất khuất chống áp bức bóc lột, ngoại xâm của dân tộc. Đồng thời, chính thầy là người đã vận động hợp nhất hai đội banh Mỹ Luông và Long Điền tạo sự đoàn kết cho bà con hai xã, không để cho bọn thực dân chia rẽ, lợi dụng. Điều này được nhà văn

---

² Ban Tuyên giáo Thành ủy Cần Thơ (2017), *Đề cương tuyên truyền nhân kỷ niệm 115 năm Ngày sinh đồng chí Châu Văn Liêm (29/6/1902 – 29/6/2017)*, <http://bantuyengiao.cantho.gov.vn>, truy cập ngày 19/6/2017.

Nguyễn Quang Sáng kể lại qua cuộc đối thoại giữa cha nhà văn và Châu Văn Liêm như sau: *“Đội bóng làng Mỹ Lương của ông và đội bóng làng Long Điền kế đó đối đầu nhau lâu dần thành... đối địch. Ông Châu Văn Liêm hoạt động chi bộ đầu tiên ở An Giang, đến gặp ông già tôi, hỏi: Tại sao vì chuyện đá banh mà để cho hai làng thù ghét nhau như vậy? Chi bằng gộp chung lại thành một đội mang tên ghép hai làng Mỹ Long, đội bóng của những người đoàn kết, yêu nước”*³.

Thầy giáo Châu Văn Liêm với tư tưởng tiến bộ do đã được tiếp cận một số sách báo cấp tiến nên lúc nào cũng mong muốn và khuyến khích học trò của mình học thật giỏi để có tri thức để không còn chịu cảnh đời nô lệ như tư tưởng của cụ Phan Châu Trinh. Thầy còn đọc cho học trò nghe một số bài thơ kêu gọi lòng yêu nước, ý chí chiến đấu kiên cường của tuổi trẻ, hoặc tố cáo và lên án cảnh bắt lính viễn chinh làm bia đỡ đạn thay cho bọn thực dân Pháp trong Chiến tranh thế giới lần thứ nhất (1914 – 1918) như :

*“Tàu Tây óng ánh bằng đồng,
Trách ai cưỡng bức bắt chồng tôi đi.
Đau lòng những nỗi xiết chi,
Ngày đi thì có, ngày về thì không.”*

Không những thế, Thầy còn làm thơ và cho học trò ghi nhớ trong tiết học lịch sử để tự hào rằng dân tộc mình có văn hiến lâu đời :

*“Sông Nhị, núi Nùng,
Nước bốn nghìn năm văn hiến.
Con thần cháu thánh,
Dân hai mươi triệu đồng bào.”*

Hay mỉa mai cảnh mê tín dị đoan của bọn quan chức trong làng :

*“Nực cười lũ dạy lay heo quay,
Cũng gọi rằng mình cúng đất đai.
Đèn sáp, lư hương trưng đầy trước,
Khăn đen, áo rộng bủa hàng hai.
Lễ sanh, nhạc xướng quỳ ‘hâng’, ‘bái’,*

---

³ Nguyễn Thị Ngọc Hải, *Nhà văn Nguyễn Quang Sáng: Nghề viết văn, không tập trung là thua*, Doanh nhân Sài Gòn cuối tuần. Dẫn theo *Vietnamnet.vn*, truy cập ngày 04/08/2012.

Hương chức khoanh tay lay mọp dài.

Có phải thân tiên về đây nhĩ?

Hay là lay ấy, lay... heo quay?”

Rõ ràng, thầy Châu Văn Liêm là một trong số những chiến sĩ cách mạng đã biết dùng thơ làm vũ khí để biểu đạt tư tưởng, truyền bá lý tưởng của mình, đồng thời là “để kêu gọi, giáo dục niềm tự hào dân tộc cho đồng bào, đồng chí mình, nhất là thế hệ trẻ”⁴. Chính điều đó đã thấm vào trái tim người nghe, người đọc và làm cho một bộ phận không nhỏ học trò và người dân được thức tỉnh đi theo con đường đúng đắn.

2.4. Những đóng góp trong quá trình tham gia vận động thành lập Đảng Cộng sản Việt Nam

Tháng 8 – 1927, Tổng bộ Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên⁵ cử Nguyễn Ngọc Ba về tỉnh Long Xuyên hoạt động, tìm đến những người thanh niên tích cực yêu nước để tuyên truyền đường lối cách mạng của Hội. Thông qua những đồng chí của ông đã qua Trung Quốc học tập, Nguyễn Ngọc Ba đã tìm cách liên lạc Châu Văn Liêm cùng với các thanh niên yêu nước cùng chí hướng. Trong thời gian này, Châu Văn Liêm được Nguyễn Ngọc Ba giúp đỡ, đến cuối năm 1927, cùng với Ung Văn Khiêm kết nạp vào Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên. Đây là hai hội viên của Hội sớm nhất của tỉnh Long Xuyên – Châu Đốc. Ngay sau đó, Châu Văn Liêm được cử phụ trách chi bộ Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên đầu tiên của Long Xuyên gồm 3 đồng chí: Châu Văn Liêm, Bùi Trung Phẩm và Lâm Văn Cẩn. Đến tháng 2 – 1928, ông được cử làm Bí thư Tỉnh bộ của Hội ở tỉnh Long Xuyên.

Với việc tham gia Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên, sau đó trở thành Bí thư Tỉnh bộ, thầy giáo Châu Văn Liêm đã bước vào con đường hoạt động chính trị, từ đó trở thành một nhà hoạt động chính trị chuyên nghiệp trong phong trào cách mạng yêu nước ở Việt Nam cuối thập niên 20 của thế kỷ XX.

---

⁴ Vũ Lân – Phương Hạnh (1995), *Châu Văn Liêm, cuộc đời và sự nghiệp*, Nxb. Chính trị Quốc gia, Tỉnh ủy Cần Thơ, tr.59.

⁵ Tháng 06 – 1925, Nguyễn Ái Quốc thành lập *Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên*, cơ quan cao nhất của Hội là Tổng bộ đặt tại Quảng Châu. Báo *Thanh niên* và sách *Đường Kách mệnh* trang bị lý luận cho cán bộ cách mạng, là tài liệu tuyên truyền cho các tầng lớp nhân dân Việt Nam. Năm 1928, *Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên* tổ chức phong trào “Vô sản hóa” đưa hội viên thâm nhập vào các hầm mỏ, nhà máy, đồn điền,... tiến hành tuyên truyền vận động, nâng cao ý thức chính trị cho giai cấp công nhân. Hội đã xây dựng tổ chức cơ sở ở khắp cả nước: 1929, có khoảng 1700 hội viên.

Tháng 3 – 1929, Châu Văn Liêm được bổ sung vào Ban Thường vụ của Kỳ bộ Thanh niên Nam Kỳ⁶. Sau đó, được cử đi dự Đại hội Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên tại Hương Cảng (Trung Quốc). Sau 5 tháng hoạt động ở nước ngoài, ông cùng các đồng chí trở về nước triệu tập những hội viên tích cực nhất của Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên ở các tỉnh về Sài Gòn. Ngày 7 – 8 – 1929, Hội nghị gồm khoảng 30 đại biểu dưới sự chủ trì của Châu Văn Liêm chính thức tuyên bố cải tổ một bộ phận tổ chức Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên để thành lập Đảng mới – An Nam Cộng sản Đảng. Với sự kiện này, Châu Văn Liêm thật sự trở thành người lãnh đạo cao nhất của tổ chức Đảng Cộng sản ở Nam Kỳ.

Như vậy, từ Kỳ bộ Nam Kỳ Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên đến An Nam Cộng sản Đảng, Châu Văn Liêm được lịch sử ghi nhận là người sáng lập ra một trong ba tổ chức tiền thân của Đảng Cộng sản Việt Nam. Đây được xem là một đóng góp quan trọng đầu tiên của ông trên con đường vận động thành lập Đảng.

Sau một thời gian hoạt động, Châu Văn Liêm nhận thấy có sự chia rẽ của các tổ chức cộng sản trong nước⁷ và vẫn luôn cố gắng tìm kiếm cơ hội để thống nhất các tổ chức cộng sản trong nước thành một chính đảng duy nhất lãnh đạo phong trào cách mạng Việt Nam.

Trong lúc đó, Châu Văn Liêm nhận được giấy triệu tập của đồng chí Vương từ Hương Cảng (Trung Quốc) gửi về, mời đại diện các tổ chức cộng sản đi dự hội nghị thống nhất Đảng. Ông và Nguyễn Thiệu cấp tốc rời Sài Gòn lên đường sang đúng điểm hẹn.

Hội nghị do Nguyễn Ái Quốc chủ trì, diễn ra tại Cửu Long (Hương Cảng – Trung Quốc) bắt đầu từ ngày 06 – 01 đến ngày 08 – 02 – 1930. Dự hội nghị có Trịnh Đình Cửu và Nguyễn Đức Cảnh là đại biểu của Đông Dương Cộng sản Đảng; Châu Văn Liêm và Nguyễn Thiệu là đại biểu của An Nam Cộng sản đảng⁸; Lê Hồng Sơn, Hồ Tùng Mậu là cán bộ lãnh đạo ở hải ngoại và đồng chí Vương (Nguyễn Ái Quốc).

Tuy không đủ đại biểu nhưng hội nghị vẫn diễn ra sôi nổi với những quyết định quan trọng. Hội nghị nhất trí thống nhất các tổ chức cộng sản thành một đảng duy nhất, lấy tên là Đảng Cộng sản Việt Nam. Thông qua Chính cương, Sách lược vắn tắt (Cương lĩnh chính trị đầu tiên) do Nguyễn Ái Quốc soạn thảo.

---

⁶ Tháng 2 – 1929, Kỳ bộ Thanh niên Nam Kỳ mới được lập lại do Phạm Văn Đồng làm Bí thư.

⁷ Ngày 1 – 1 – 1930, *Đông Dương cộng sản liên đoàn* được thành lập, hoạt động ở Trung Kỳ. Như vậy, ở Việt Nam hiện tại đã có ba tổ chức cộng sản hoạt động riêng rẽ, chúng tôi điều kiện cho sự thành lập Đảng Cộng sản Việt Nam đã chín muồi.

⁸ Bộ Giáo dục và Đào tạo (2008), *Lịch sử 12 – Nâng cao*, Nxb. Giáo dục, Hà Nội, tr.125.

Như vậy, với sự kiện thành lập Đảng Cộng sản Việt Nam, Châu Văn Liêm được xem là một trong những thành viên sáng lập Đảng. Chính những hoạt động thực tiễn của ông và các đồng chí trong An Nam Cộng sản Đảng đã góp phần quan trọng vào quá trình thành lập chính đảng duy nhất ở Việt Nam.

2.5. Một tấm gương bất diệt

Đầu tháng 3 – 1930, sau khi làm xong nhiệm vụ hợp nhất tổ chức Đảng Cộng sản ở Nam Kỳ, Xứ ủy Nam Kỳ đã quyết định cử Nguyễn Thiệu làm Bí thư Liên tỉnh ủy Mỹ Tho – Bến Tre – Cà Mau, còn Châu Văn Liêm làm Bí thư Liên Tỉnh ủy Chợ Lớn – Gia Định, nhường chức Bí thư Xứ ủy cho đại diện Đông Dương Cộng sản Đảng là Ngô Gia Tự. Hành động này của ông đã để lại cho muôn đời sau hình ảnh trong sáng như gương về một chiến sĩ cộng sản suốt đời chiến đấu chỉ nhằm một mục đích duy nhất là lợi ích của Đảng, của dân, không màng địa vị cá nhân, không hẹp hòi, bản vị, không phân biệt Bắc, Nam⁹.

Vào ngày Quốc tế lao động 1 – 5 – 1930, để chào mừng Đảng Cộng sản Việt Nam được thành lập, nhân dân cả nước tiến hành đấu tranh đưa yêu sách đòi thi hành nhiều chính sách tiến bộ cho từng giai cấp. Hòa chung không khí đó, ở tỉnh Chợ Lớn dưới sự lãnh đạo của Châu Văn Liêm và Tỉnh ủy, các cuộc biểu tình diễn ra rầm rộ, đặc biệt là cuộc đấu tranh của nhân dân quận Đức Hòa nổ ra ngày 4 – 6 – 1930. Từ bốn hướng: Hựu Thành, Bình Tả, Hòa Khánh và Mỹ Hạnh với đội ngũ chính tề kéo đến dinh quận trưởng. Những người đi đầu gương cao búa liềm, vừa đi vừa hô to các yêu sách.

Hoảng sợ trước khí thế cách mạng của quần chúng nhân dân, tên quận trưởng ra sức ngăn chặn đoàn biểu tình và cho người lên tỉnh xin tiếp viện. Tên quận trưởng yêu cầu đoàn biểu tình nói rõ các yêu sách. Châu Văn Liêm ra khỏi hàng, bước tới đối mặt với tên quận trưởng, và nói: “Chúng tôi đến đây là để đưa yêu sách và trình bày yêu sách với quận trưởng”. Sau đó, đồng chí vừa đưa yêu sách vừa cổ vũ đoàn biểu tình đồng thanh hô vang các khẩu hiệu và buộc tên quận trưởng chấp nhận yêu sách¹⁰.

Trong lúc đó, bọn lính tỉnh và quận được điều tới dàn hàng ngang và chĩa nòng súng vào đoàn người biểu tình. Vốn bản chất tàn bạo, tên cảnh sát Đờ-roi (Dreuil) thuộc Sở Cảnh sát Sài Gòn đã ra lệnh nổ súng vào đoàn biểu tình và trong

---

⁹ Vũ Lân – Phương Hạnh (1995), *Châu Văn Liêm, cuộc đời và sự nghiệp*, Nxb. Chính trị Quốc gia, Tỉnh ủy Cần Thơ, tr. 34 – 35.

¹⁰ Phòng Nghiên cứu Lịch sử Đảng (1995), *Những viên ngọc quý*, tập 1, Ban Tuyên giáo Tỉnh ủy Cần Thơ xuất bản, tr.23 – 25.

đó có Châu Văn Liêm. Ông ngã xuống khi mới 28 tuổi, đã để lại cho toàn Đảng và nhân dân Nam bộ nói riêng niềm tiếc thương vô hạn và lòng kính trọng một chiến sĩ cách mạng kiên cường, một tấm gương bất diệt trong lòng nhân dân cả nước.

Sự hy sinh anh dũng của Châu Văn Liêm đã trở thành niềm tự hào cho thế hệ trẻ cả nước nói chung và Cần Thơ nói riêng luôn noi theo tấm gương sáng đó để làm động lực quyết tâm xung kích và hoàn thành xuất sắc mọi nhiệm vụ được giao trong phong trào lao động và học tập, xứng đáng là thế hệ tiếp nối truyền thống yêu nước và cách mạng cao quý đó.

3. Các biện pháp giáo dục thế hệ trẻ Cần Thơ qua nhân vật lịch sử Châu Văn Liêm

Châu Văn Liêm không chỉ là người con ưu tú của quê hương Cần Thơ, mà còn là người anh hùng bất tử trong lòng nhân dân cả nước, đặc biệt là thế hệ trẻ. Cho nên, vấn đề giáo dục cho thế hệ trẻ tấm gương sáng về sự hy sinh anh dũng của ông cho quê hương, đất nước là một nhiệm vụ chính trị quan trọng. Vì vậy, việc sử dụng các biện pháp tích cực và hiệu quả để giáo dục thế hệ trẻ về hình ảnh người chiến sĩ cách mạng anh hùng Châu Văn Liêm trong quá khứ là vấn đề vô cùng cấp bách hiện nay. Theo đó, chúng tôi gợi ý một số biện pháp như sau:

3.1. Về phía chính quyền địa phương, cần đẩy mạnh công tác tuyên truyền tấm gương sáng của Châu Văn Liêm qua nhiều hình thức sáng tạo khác nhau như phương tiện thông tin đại chúng; hoạt động về nguồn thăm lại những di tích gắn với cuộc đời hoạt động cách mạng như ở Cần Thơ, An Giang và Long An; tổ chức những cuộc thi sáng tác văn học nghệ thuật nhân dịp kỷ niệm ngày ông hy sinh; thông qua những buổi tọa đàm hay hội thảo khoa học về cuộc đời và sự nghiệp cách mạng của ông;...

Đồng thời, phối hợp tốt giữa các cấp chính quyền như Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh, Hội Cựu chiến binh và các đoàn thể xã hội khác ở địa phương phát động phong trào *“Tuổi trẻ Cần Thơ học tập gương Châu Văn Liêm”*, góp phần tạo nên đợt sinh hoạt chính trị sâu rộng trong thế hệ trẻ ở địa phương, làm cho lòng yêu nước và sự kính trọng gương hy sinh của ông trở thành niềm tự hào của thế hệ trẻ ngày nay.

Công tác tuyên truyền tốt sẽ cuốn hút đông đảo thế hệ trẻ địa phương nhận thức sâu sắc về cuộc đời và sự nghiệp cách mạng của Châu Văn Liêm, khí thế hào hùng, tinh thần quên mình vì quê hương, đất nước; hun đúc trong họ lòng yêu nước, ý thức tự hào dân tộc, tạo nguồn sức mạnh cho thế hệ trẻ tin yêu cuộc sống,

có ý chí tự lực, kiên trì vượt qua khó khăn, thử thách để vươn lên chiếm lĩnh đỉnh cao tri thức, quyết tâm xóa nỗi nhục đói nghèo, làm giàu cho bản thân và đất nước.

Trường THCS và THPT Trường Xuân tổ chức ngoại khóa tại đền thờ Châu Văn Liêm xã Thới Thạnh, huyện Thới Lai, TP Cần Thơ. Ảnh: Hoàng Đăng

3.2. Về phía ngành giáo dục địa phương, cần lồng ghép nội dung giáo dục tấm gương anh hùng của Châu Văn Liêm vào chương trình giảng dạy của các cấp học đặc biệt là lớp 9 và 12, cũng như trong dạy học lịch sử địa phương; các hoạt động ngoại khóa như tham quan đền thờ, đọc sách tư liệu, kể chuyện, nói chuyện về cuộc đời và sự nghiệp cách mạng của ông, tổ chức dạ hội lịch sử về lịch sử truyền thống địa phương có gắn nội dung về ông,... Thông qua các nội dung đó có tác dụng không chỉ đến trí tuệ mà cả trái tim của học sinh. Con người thực, việc thực của Châu Văn Liêm trong quá khứ sẽ gợi dậy trong học sinh những tình cảm đúng đắn, mà những tư tưởng tình cảm này là hành trang tối cần thiết cho các em trong điều kiện mở cửa, hội nhập với thế giới.

Nhìn chung, tác dụng của những biện pháp trên là giúp cho thế hệ trẻ nhận thức sâu sắc những cống hiến lớn lao của Châu Văn Liêm trong cuộc kháng chiến chống ngoại xâm trên quê hương Nam bộ thành đồng, bồi dưỡng thế hệ trẻ lòng kính yêu, trân trọng và ngưỡng mộ đối với người đã có những đóng góp to lớn cho hòa bình và phát triển của đất nước hôm nay.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Ban Tuyên giáo Thành ủy Cần Thơ (2017), *Đề cương tuyên truyền nhân kỷ niệm 115 năm Ngày sinh đồng chí Châu Văn Liêm (29/6/1902 – 29/6/2017)*, <http://bantuyengiao.cantho.gov.vn>, truy cập ngày 19/6/2017.
2. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2008), *Lịch sử 12 – Nâng cao*, Nxb. Giáo dục, Hà Nội.
3. Đặng Hoàng Sang (2012), *Châu Văn Liêm với hoạt động giáo dục lòng yêu nước trong quần chúng nhân dân ở Nam bộ*, in trong Kỷ yếu Hội thảo Khoa học “Nhà cách mạng Châu Văn Liêm (1902 – 1930)”, Hội Khoa học Lịch sử An Giang xuất bản, Long Xuyên.
4. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 12, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
5. Nguyễn Thị Ngọc Hải, *Nhà văn Nguyễn Quang Sáng: Nghề viết văn, không tập trung là thua*, Doanh nhân Sài Gòn cuối tuần. Dẫn theo Vietnamnet.vn, truy cập ngày 04/08/2012.
6. Phòng Nghiên cứu Lịch sử Đảng (1995), *Những viên ngọc quý*, Tập 1, Ban Tuyên giáo Tỉnh ủy Cần Thơ xuất bản.
7. Vũ Lân – Phương Hạnh (1995), *Châu Văn Liêm, cuộc đời và sự nghiệp*, Nxb. Chính trị Quốc gia, Tỉnh ủy Cần Thơ.